

20180226 België heeft het licht nog niet gezien

Opinie in De Standaard p.30-31

Aviel Verbruggen,

Emeritus hoogleraar energie- en milieueconomie (UAntwerpen)

Het politieke getouwtrek over een zoveelste energiestudie leidt nergens toe. Als politici onze energietoekomst willen veiligstellen, moeten ze het over een andere boeg gooien, schrijft AVIEL VERBRUGGEN.

Elektrische stroom is onmisbaar voor alle huishoudens, scholen en bedrijven. De stroom beweegt razendsnel over het West-Europese hoogspanningsnet, waaraan honderdduizenden producenten stroom leveren en waarvan honderden miljoenen klanten stroom afnemen. Opslag van elektrische stroom is onmogelijk, waardoor een energiehulpje nodig is, zoals waterstof, chemische energie in een batterij, of waterkracht in pompcentrales. Die hulpjes, die al lang voorhanden hulpjes zijn, zijn onlangs vanonder het stof gehaald. De versnelde opmars van innovatie en daling in kostprijs kon beginnen.

De opmars volgt op de ontluikende industriële revolutie van de hernieuwbare elektriciteit die uit de omgeving is geplukt. In het verleden kenden we alleen natuurlijke waterkracht. Vandaag zijn de natuurstromen wind en zonlicht aanzet om zonder omwegen stroom uit de omgeving te halen. Die praktijk verwijst de op vuur gebouwde energie revolutie van de 18de eeuw naar de geschiedenis. Elektriciteit uit vuur is een lange keten, met gevaarlijke en vervuilende stoomketels, reactoren en omzettingen die de helft tot twee derde van de energie als afvalwarmte in de omgeving lozen.

De doorbraak van hernieuwbare stroom gaat razendsnel. Veel te snel voor de gevestigde elektriciteitsproducenten die vandaag nog nieuwe kolencentrales openen. In 2014 had hun gelobby bij de Europese Commissie succes. Het Duitse model van innovatiesteun aan hernieuwbare energie werd verboden, en er werden voor miljarden euro's subsidies toegestaan voor ouderwetse Frans-Chinese kerncentrales in Engeland. Sindsdien zakt Europa weg uit de kopgroep van hernieuwbare energie.

Maar de hernieuwbare-energie-technologie gaat onhoudbaar snel vooruit, en de kostprijs per geproduceerde kWh even snel omlaag. Om de hernieuwbare stroom bij de klanten te brengen, moeten de stroomnetten en opslagcapaciteit dringend worden uitgebouwd.

Vage doelstellingen

In plaats van de krachtlijnen naar een toekomstgerichte energiesector uit te tekenen, verzanden de EU instellingen in een steriele afweging van drie onduidelijk omschreven doelstellingen:

1. Betaalbaarheid of competitiviteit.
2. Veiligheid of leveringszekerheid.
3. Duurzaamheid of een lage koolstofuitstoot.

Als je ondertekende internationale verdragen respecteert, in het bijzonder Rio 1992, moet je de volle inhoud van die begrippen aanvaarden en ze in de juiste volgorde plaatsen.

Duurzame Ontwikkeling zou op de eerste plaats moeten staan. Als je die doelstelling toepast op de energievoorziening is er geen plaats meer voor nucleaire stroom, want die werkt de volle ontplooiing van hernieuwbare stroom tegen. We moeten stoppen met steenkool, aardolie en aardgas op grote schaal te gebruiken, en moeten die vervangen door hernieuwbare stroom die geplukt is uit de omgeving.

Met ieder stap naar meer duurzaamheid verhoogt de **zekerheid** van de energievoorziening, want we worden minder afhankelijk van de riskante en dure atoomketen en van buitenlandse fossiele bronnen. De technologische innovaties en de herinrichting van de samenleving in duurzame zin verzekeren dat de energietransitie **betaalbaar** is.

Het politieke spel met cijfers van studies die scenario's afvuren, zal niet tot de goede oplossingen leiden voor ons land (*DS 22 februari*). Om een draagvlak te creëren, zijn enkele stappen in de andere richting nodig.

Moeilijke berekening

De politieke overheid zou het best gebruik maken van instrumenten en instituties die geschikt zijn om besluitvorming rond elektriciteitsvoorziening vakkundig te ondersteunen. Om de zekerheid van de elektriciteitsbevoorrading te kunnen berekenen, moet je over specialistische kennis beschikken over elektriciteit, dat speciale eigenschappen heeft – razendsnel, Europees geïntegreerd, geen simpele opslag. Die berekening is essentieel om beslissingen te nemen, maar ze is niet simpel. Alleen Elia beschikt over de modellen, data en deskundigheid om die berekeningen voldoende betrouwbaar uit te voeren. Aanvullend is een goede schatting van de kosten nodig. Ook daarvoor bezit Elia de beste kennis.

Elia is dan wel een cruciale schakel in de levering van stroom in België, het is geen overheidsinstituut. Om het publieke belang te bewaken bij de uit te voeren studies, verdient een deskundige overheidsinstelling de voorkeur. Regulator CREG is hiervoor het meest aangewezen.

Als je de ontwikkelingen van de elektriciteitsvoorziening wil volgen, moet je er constant mee bezig zijn. Je kijkt het best elk jaar opnieuw wat de stand van zaken is op het vlak van techniek en welke investeringen nodig zijn. Een jaarlijkse rapportering aan het parlement zou geen overbodige luxe zijn. Zo komt informatie op het juiste moment boven en kunnen politici beslissingen nemen wanneer het nodig is. Anders worden die toch ongedaan gemaakt door hun opvolgers.